

C/2023/403

23.11.2023

P9_TA(2023)0080

Poročilo o izvajanju sporazuma o izstopu Združenega kraljestva iz Evropske unije

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. marca 2023 o poročilu o izvajanju sporazuma o izstopu Združenega kraljestva iz Evropske unije (2020/2202(INI))

(C/2023/403)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: sporazum o izstopu), vključno s Protokolom o Irski/Severni Irski (v nadaljnjem besedilu: protokol),
- ob upoštevanju politične izjave, ki določa okvir za prihodnje odnose med Evropsko unijo in Združenim kraljestvom ⁽²⁾ in je priložena sporazumu o izstopu,
- ob upoštevanju naznanjenega načelnega dogovora o Windsorskem okvirju,
- ob upoštevanju sporazuma iz Belfasta/Velikonočnega sporazuma z dne 10. aprila 1998, ki so ga podpisale vlada Združenega kraljestva, vlada Irske in drugi udeleženci večstranskih pogajanj (v nadaljnjem besedilu: Velikonočni sporazum),
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 5. aprila 2017 o pogajanjih z Združenim kraljestvom po uradnem obvestilu, da namerava izstopiti iz Evropske unije ⁽³⁾, z dne 3. oktobra 2017 o stanju pogajanj z Združenim kraljestvom ⁽⁴⁾, z dne 13. decembra 2017 o stanju pogajanj z Združenim kraljestvom ⁽⁵⁾, z dne 14. marca 2018 o okviru prihodnjih odnosov med EU in Združenim kraljestvom ⁽⁶⁾, z dne 18. septembra 2019 o stanju glede izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije ⁽⁷⁾, z dne 15. januarja 2020 o izvajanju in spremljanju določb o državljskih pravicah v sporazumu o izstopu ⁽⁸⁾, z dne 12. februarja 2020 o predlaganem mandatu za pogajanja o novem partnerstvu z Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske ⁽⁹⁾, z dne 18. junija 2020 glede pogajanj o novem partnerstvu z Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske ⁽¹⁰⁾, z dne 28. aprila 2021 o izidu pogajanj med EU in Združenim kraljestvom ⁽¹¹⁾ ter z dne 16. februarja 2022 o oceni izvajanja člena 50 Pogodbe o Evropski uniji ⁽¹²⁾,
- ob upoštevanju stališča z dne 29. januarja 2020 o osnutku sklepa Sveta o sklenitvi Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo ⁽¹³⁾,
- ob upoštevanju Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irsko na drugi strani ⁽¹⁴⁾,
- ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,
- ob upoštevanju mnenj Odbora za zunanje zadeve, Odbora za mednarodno trgovino, Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter Odbora za peticije,
- ob upoštevanju pisma Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov,
- ob upoštevanju poročila Odbora za ustavne zadeve (A9-0052/2023),

⁽¹⁾ UL L 29, 31.1.2020, str. 7.

⁽²⁾ UL C 34, 31.1.2020, str. 1.

⁽³⁾ UL C 298, 23.8.2018, str. 24.

⁽⁴⁾ UL C 346, 27.9.2018, str. 2.

⁽⁵⁾ UL C 369, 11.10.2018, str. 32.

⁽⁶⁾ UL C 162, 10.5.2019, str. 40.

⁽⁷⁾ UL C 171, 6.5.2021, str. 2.

⁽⁸⁾ UL C 270, 7.7.2021, str. 21.

⁽⁹⁾ UL C 294, 23.7.2021, str. 18.

⁽¹⁰⁾ UL C 362, 8.9.2021, str. 90.

⁽¹¹⁾ UL C 506, 15.12.2021, str. 26.

⁽¹²⁾ UL C 342, 6.9.2022, str. 78.

⁽¹³⁾ UL C 331, 17.8.2021, str. 38.

⁽¹⁴⁾ UL L 149, 30.4.2021, str. 10.

- A. ker je sporazum o izstopu, ki sta ga sklenila EU in Združeno kraljestvo, začel veljati 1. februarja 2020;
- B. ker je sporazum o izstopu omogočil urejen izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije; ker je bil s sporazumom o izstopu ustanovljen skupni odbor, odgovoren za spremljanje in spodbujanje izvajanja in uporabe sporazuma; ker je bilo s sporazumom o izstopu ustanovljenih šest specializiranih odborov, ki pokrivajo naslednja področja: pravice državljanov, druge določbe o ločitvi, Irska/Severna Irsko, Gibraltar, suvereni coni na Cipru in finančne določbe;
- C. ker sporazum o izstopu, zlasti Protokol o Irski/Severni Irski, ter sporazum o trgovini in sodelovanju predstavljata skupni okvir za odnose Združenega kraljestva z EU; ker sta EU in Združeno kraljestvo sprejela in ratificirala oba sporazuma in sta pravno zavezujoči pogodbi v skladu z mednarodnim javnim pravom; ker morajo odnosi med EU in Združenim kraljestvom temeljiti na polnem spoštovanju teh mednarodnih zavez; ker je sporazum o trgovini in sodelovanju pogojen s polnim izvajanjem sporazuma o izstopu in protokola, kar pomeni, da so izzivi pri izvajanju v okviru sporazuma o izstopu in protokola zato neločljivo povezani s sporazumom o trgovini in sodelovanju; ker bi lahko imeli ti izzivi pri izvajanju daljnosežne in resne posledice za širše odnose med EU in Združenim kraljestvom;
- D. ker drugi del sporazuma o izstopu varuje pravice državljanov EU, ki živijo v Združenem kraljestvu, in državljanov Združenega kraljestva, ki živijo v EU; ker se varstvo teh pravic pravno nadaljuje tudi po dokončnem izstopu Združenega kraljestva iz EU;
- E. ker lahko neskladnost med statusom, dodeljenim v okviru prebivalne sheme za državljane EU, in pravicami, ki jih zagotavlja sporazum o izstopu, pomeni tveganje pravne negotovosti za državljane EU;
- F. ker je bil 31. decembra 2020 ustanovljen neodvisni nadzorni organ Združenega kraljestva za sporazume o pravicah državljanov;
- G. ker je nadaljnje spoštovanje Evropske konvencije o človekovih pravicah eden od bistvenih pogojev sporazuma o izstopu, zlasti kar zadeva kazenski pregon in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah; ker sporazum o izstopu določena, da ne bo prišlo do zmanjšanja pravic, zaščitnih ukrepov ali enakih možnosti za prebivalce Severne Irske;
- H. ker sporazum o izstopu določa urejeno in pošteno finančno poravnavo z Združenim kraljestvom;
- I. ker so vlada Združenega kraljestva, vlada Irske in drugi udeleženci večstranskih pogajanj 10. aprila 1998 podpisali Sporazum iz Belfasta/Velikonočni sporazum; ker Protokol o Irski/Severni Irski preprečuje „trdo mejo“ na irskem otoku, zagotavlja delovanje gospodarstva celotnega otoka in varuje vse razsežnosti Sporazuma iz Belfasta/Velikonočnega sporazuma, hkrati pa štiti celovitost enotnega trga EU; ker je bil po letih intenzivnih pogajanj z Združenim kraljestvom protokol edina rešitev; ker je zato edini okvir za obravnavo posebnih posledic, ki jo ima odločitev Združenega kraljestva, da izstopi iz enotnega trga in carinske unije, za Severno Irsko;
- J. ker je Komisija 13. oktobra 2021 kot prikaz prožnosti in pragmatičnosti predlagala več daljnosežnih predlogov za bolj prilagodljivo izvajanje protokola;
- K. ker Združeno kraljestvo ni spoštovalo svojih mednarodnih obveznosti, ko je enostransko sprejelo in podaljšalo obdobja odloga; ker se zaradi tega enostranskega delovanja krši več osrednjih vidikov protokola;
- L. ker je Združeno kraljestvo nedavno predložilo predlog zakona o Protokolu o Severni Irski, katerega cilj je enostransko prenehati uporabljati različne določbe protokola; ker je tak predlog jasna in nesprejemljiva kršitev mednarodnih zavez iz sporazuma o izstopu;
- M. ker nedavno naznanjeni načelni dogovor o Windsorskem okvirju določa pogoje za prožno, a učinkovito izvajanje protokola; ker je vlada Združenega kraljestva v zvezi s tem naznanila, da bo obravnavo predloga zakona o Protokolu o Severni Irski ustavila in odložila;
- N. ker imajo izvoljeni funkcionarji in deležniki na Severnem Irskem neposredne informacije o praktičnih posledicah izvajanja protokola in izkušnje z njimi;
- O. ker je treba nujno ohraniti enake konkurenčne pogoje in pravno varnost za podjetja in državljane;

Splošne ugotovitve

1. želi spomniti, da je sporazum o izstopu omogočil urejen izstop Združenega kraljestva, hkrati pa zmanjšal socialno in gospodarsko škodo, kolikor je to mogoče, in smo se z njim izognili scenariju brez dogovora; opozarja, da so bila pogajanja v zvezi z njim zgodovinski, vendar zapleten in dolgotrajen politični proces, za katerega sta obe strani namenili znatna politična, upravna in finančna sredstva; poudarja, da je bilo to obdobje velike negotovosti za EU-27, Združeno kraljestvo in njihove zadevne deležnike; obžaluje, da se sporazum o izstopu še vedno ne izvaja v celoti; poudarja, da je popolno in pravočasno izvajanje sporazuma o izstopu in sporazuma o trgovini in sodelovanju, ki temeljita na mednarodnem pravu, zdaj in v prihodnje ključna prednostna naloga EU;
2. ugotavlja, da je, kot je bilo pričakovano, izstop Združenega kraljestva iz EU povzročil motnje v trgovini in dobavni verigi med EU in Združenim kraljestvom, večje negotovosti za državljane in podjetja ter višje stroške za trgovce v različnih panogah, vlagatelje in industrijo zaradi premalo prevozov, zamud v prevozu blaga, težav pri spoštovanju spreminjajočih se uvoznih pravil in pretresov na carinskih mejah, do katerih je prišlo zaradi dvojnega regulativnega sistema in dodatnih formalnosti; zato ugotavlja, da se je izkazalo, da izstop Združenega kraljestva iz EU škodi vsem vpletenim, še posebej pa Združenemu kraljestvu; ugotavlja, da so še posebej prizadete regije, vključene v projekte Interreg z Združenim kraljestvom; poudarja, da bi bili brez sporazuma o izstopu državljani, podjetja in javne uprave v EU in Združenem kraljestvu v veliko slabšem položaju;
3. poudarja, da je sporazum o izstopu zagotovil pravni okvir za zaščito pravic državljanov, s tem da je preprečil „trdo mejo“ na irskem otoku in spoštuje Sporazum iz Belfasta/Velikonočni sporazum, hkrati pa štiti celovitost in delovanje enotnega trga EU in carinske unije, zagotavlja pravično finančno reševanje in vzpostavlja učinkovit sistem za reševanje sporov ter skupne institucije za spremljanje in uveljavljanje njegovega izvajanja;
4. ugotavlja, da so za zaščito pravic državljanov potrebne še nekatere pomembne izboljšave in da so bila prva tri leta izvajanja sporazuma o izstopu okrnjena, ker je Združeno kraljestvo nenehno kršilo svoje zaveze iz protokola ter zaradi dodatnih groženj s kršitvami zavez iz protokola;
5. ponovno poudarja, da je treba določbe sporazuma o izstopu spoštovati in izvajati; poudarja, da je spoštovanje pogodb temeljno načelo mednarodnega prava in da je zaupanja vreden odnos med EU in Združenim kraljestvom odvisen od tega, ali obe strani spoštujeta svoje pravno zavezujoče zaveze;
6. opozarja, da sporazum o izstopu neposredno vpliva na pravni red EU in pravni red Združenega kraljestva; poudarja, da se lahko zadevni pravni subjekti neposredno sklicujejo na njegove določbe pred nacionalnimi sodišči; poudarja, da je treba zanemariti vse protislovne nacionalne izvedbene ukrepe in jih ni mogoče izvrševati;
7. poudarja, da je treba ohraniti vlogo Sodišča Evropske unije, kar je potrebno za razlago prava EU, ki se uporablja; želi opozoriti, da morajo sodišča Združenega kraljestva ustrezno upoštevati sodno prakso Sodišča EU, sprejeto po prehodnem obdobju, in poudarja, da se lahko državljani EU na sodiščih Združenega kraljestva, državljani Združenega kraljestva pa na sodiščih držav članic neposredno sklicujejo na pravice, ki jih zagotavlja oddelek sporazuma o izstopu o pravicah državljanov; poleg tega opozarja, da sporazum o izstopu določa vlogo Sodišča EU, ki sodiščem Združenega kraljestva omogoča, da lahko pod določenimi pogoji zaprosijo za predhodno odločbo o drugem delu sporazuma o izstopu osem let po koncu prehodnega obdobja;

Pravice državljanov

8. opozarja, da drugi del sporazuma o izstopu določa, da vsi državljani EU, ki so ob koncu prehodnega obdobja 31. decembra 2020 zakonito prebivali v Združenem kraljestvu, in vsi državljani Združenega kraljestva, ki so na navedeni datum zakonito prebivali v EU-27, in še vedno tam prebivajo, uživajo vse pravice, kot jih določa pravo EU in jih razlaga Sodišče EU; opozarja, da sporazum o izstopu štiti tudi otroke, če so izpolnjeni pogoji iz člena 10(1) sporazuma o izstopu; poudarja, da je treba določbe sporazuma o izstopu, ki se nanašajo na pravice državljanov, v celoti izvajati, da se zagotovita varstvo teh pravic in pravna varnost, ki jo potrebujejo državljani EU in Združenega kraljestva ter njihove družine;
9. želi spomniti, kot je poudarjeno v členu 5 sporazuma o izstopu, da bi si morala EU in Združeno kraljestvo ob polnem medsebojnem spoštovanju in dobri veri medsebojno pomagati pri nalogah, ki izhajajo iz sporazuma o izstopu;
10. pozdravlja, da je Združeno kraljestvo vzpostavilo prebivalno shemo za državljane EU, da bi izpolnilo svoje obveznosti do državljanov EU in njihovih družinskih članov, hkrati pa ponavlja pomisleke Komisije glede pomanjkanja pravne jasnosti, saj se pogoji za upravičenost, ki jih je Združeno kraljestvo določilo za dostop do pravic v okviru prebivalne sheme za državljane EU, še vedno razlikujejo od pogojev, določenih v sporazumu o izstopu; želi spomniti, da je v sporazumu o izstopu jasno določeno, da morajo upravni postopki v okviru konstitutivnega sistema potekati nemoteno ter biti pregladni in enostavni;

11. ugotavlja, da je Združeno kraljestvo do 31. decembra 2022 v okviru prebivalne sheme za državljane EU prejelo 7 040 670 vlog, od katerih jih je bilo 988 440 prejetih po roku 30. junija 2021; ugotavlja, da je bil v zaključenih zadevah v 50 % (3 420 270) dodeljen status stalnega prebivalca in v 39 % (2 707 800) le status začasnega prebivalca, v 11 % pa je bil rezultat drugačen (med temi je bilo 442 770 zavrnenih vlog, 152 990 umaknjenih ali razveljavljenih vlog in 135 840 neveljavnih vlog);

12. je globoko zaskrbljen zaradi neskladnosti s sporazumom o izstopu, in sicer da morajo državljani EU s statusom začasnega prebivališča vložiti drugo prošnjo za pridobitev statusa stalnega prebivališča, kar bi lahko povzročilo samodejno in nezakonito izgubo njihovih pravic; opozarja, da bodo morali državljani EU iz prvega vala, ki imajo status začasnega prebivalca in morajo zaprositi za status stalnega prebivalca, začeti oddajati vloge v drugi polovici leta 2023; izraža zaskrbljenost, da bodo morali upravičeni državljani EU v drugi vlogi dokazati nadaljnje prebivanje, zaradi česar bo postopek za pridobitev statusa stalnega prebivalca težji kot tisti za pridobitev statusa začasnega prebivalca;

13. opozarja, da so osebe, ki še niso pridobile pravice do stalnega prebivanja, in sicer tiste, ki v državi gostiteljici niso živele vsaj pet let, še vedno v celoti zaščitene s sporazumom o izstopu in bodo lahko po petih letih prebivanja še naprej prebivale v državi gostiteljici in pridobile pravico do stalnega prebivanja v državi gostiteljici;

14. ugotavlja, da se je rok, do katerega mora večina državljanov EU zaprositi za status stalnega prebivalca, iztekel 30. junija 2021; poudarja, da se lahko v skladu s sporazumom o izstopu državljani EU in njihove družine, ki lahko izkažejo utemeljene razloge za neupoštevanje rokov, še vedno prijavijo za prebivalno shemo za državljane EU; je seznanjen, da se je vlada Združenega kraljestva odločila, da ne bo zavrnila nobene vloge, vložene po uradnem roku; pozdravlja prožnost, ki jo je v zvezi s tem pokazala vlada Združenega kraljestva; vendar je še vedno zaskrbljen zaradi položaja prosilcev, ki so zamudili rok, saj so številni državljani negotovi glede svojega statusa priseljence;

15. je zaskrbljen zaradi zelo dolgih zamud vlade Združenega kraljestva pri odločanju v zvezi s pravicami državljanov; ugotavlja, da je decembra 2022 na odločitve čakalo 181 000 vlog; je zlasti zaskrbljen zaradi zamud v primerih združitve družine; opozarja na dejstvo, da so se zamude pri odločanju v primerih združitve družine, ki so julija 2021 v povprečju znašale 95 koledarskih dni, povečale na 291 koledarskih dni junija 2022; poziva vlado Združenega kraljestva, naj stori vse, kar je v njeni moči, da bi pospešila svoj postopek odločanja;

16. želi pohvaliti delo neodvisnega nadzornega organa, ki mora zagotoviti, da organi Združenega kraljestva ustrezno in učinkovito izvajajo pravice, ki jih zagotavljajo sporazumi o pravicah državljanov; ponovno poudarja, kako pomembno je zagotoviti, da lahko neodvisni nadzorni organ opravlja svojo vlogo na resnično neodvisen način;

17. pozdravlja poročilo o drugi raziskavi neodvisnega nadzornega organa iz julija 2022; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da trije od štirih anketirancev pred raziskavo leta 2022 niso slišali za neodvisni nadzorni organ; poziva neodvisni nadzorni organ, naj okrepi svoja prizadevanja v zvezi s kampanjo obveščanja in ozaveščanja;

18. pozdravlja in pozorno spremlja pravno pritožbo, ki jo je neodvisni nadzorni organ vložil decembra 2021 na vrhovnem sodišču Združenega kraljestva zoper stališče vlade Združenega kraljestva, da bodo državljani EU, ki ne zaprosijo za status stalnega prebivalca ali ne zaprosijo ponovno za status začasnega prebivalca, preden njihov status začasnega prebivalca poteče, samodejno izgubili svoje pravice; ugotavlja, da je vrhovno sodišče Združenega kraljestva v sodbi z dne 21. decembra 2022 razglasilo, da je prebivalna shema za državljane EU, kot se izvaja, s tega vidika nezakonita; podpira sodelovanje Komisije v sodnih postopkih; pozdravlja, da je ministrstvo Združenega kraljestva za notranje zadeve z nedavnim naznanilom potrdilo, da se ne bo pritožilo na sodbo, in pričakuje, da bo hitro izvedena; poudarja, da lahko v skladu s členom 15(3) sporazuma o izstopu državljani, ko enkrat pridobijo pravico do stalnega prebivanja, to izgubijo samo zaradi odsotnosti iz države gostiteljice, ki traja več kot pet zaporednih let;

19. poudarja vlogo specializiranega odbora za državljanske pravice pri olajševanju uporabe drugega dela sporazuma o izstopu; poudarja pomen njegovega dela in poročil o izvajanju pravic do prebivanja; poziva države članice in Združeno kraljestvo, naj specializiranemu odboru za pravice državljanov še naprej zagotavljajo popolne in posodobljene statistične podatke v zvezi z izvajanjem sporazuma o izstopu; poziva Evropsko komisijo in vlado Združenega kraljestva, naj čim prej ponovno skliče specializirani odbor za pravice državljanov in nadaljujeta četrletna srečanja, dokler vsa zastavljena vprašanja ne bodo v celoti razrešena;

20. pozdravlja šesto skupno poročilo o izvajanju pravic do prebivanja na podlagi drugega dela sporazuma o izstopu z dne 26. januarja 2022; je seznanjen z rednim objavljanjem skupnih poročil specializiranega odbora za državljanske pravice o izvajanju pravic do prebivanja v skladu s sporazumom o izstopu in letnih poročil sekretariata odbora skupnemu odboru; poudarja njihovo korist pri spremljanju izvajanja drugega dela sporazuma o izstopu;

21. ponavlja svoje stališče, da bi bila državljanom EU v Združenem kraljestvu zagotovljena večja gotovost, če bi jim bil izdan fizični dokument kot dopolnilo njihovemu digitalnemu statusu, ki dokazuje njihovo pravico, ki jo imajo kot rezidenti; izraža svojo zaskrbljenost, da lahko izključno digitalni pristop negativno in diskriminatorno vpliva na prosilce iz ranljivih skupin in poziva, naj se v takih primerih zagotovi pomoč; želi spomniti na svoje stališče, da bi deklarativni sistem zadevnim državljanom zagotovil še večjo pravno varnost, hkrati pa zmanjšal upravno breme za organe Združenega kraljestva;

22. izraža zaskrbljenost zaradi težav, ki bi jih lahko imeli državljani EU in njihovi družinski člani pri poskusu vrnitve v Združeno kraljestvo, ker letalski prevozniki niso seznanjeni z digitalnim postopkom za preverjanje statusa stalnega ali začasnega prebivalca in ker tega ne morejo preveriti na letaliških izhodih pred vkrcanjem; poziva vlado Združenega kraljestva, naj skupaj z letalskimi prevozniki še naprej išče rešitve;

23. obžaluje vse večje zamude pri izdajanju dokumentov za prebivanje in vstopnih vizumov za državljane EU v Združenem kraljestvu ter poziva organe Združenega kraljestva, naj oblikujejo načrte za zmanjšanje števila prošenj, ki še niso rešene;

24. obžaluje odločitev Združenega kraljestva, da prosilcem za vizum zaračuna različno takso, ki je odvisna od tega, iz katere države članice EU prihajajo;

25. poziva vlado Združenega kraljestva, naj še naprej zagotavlja pravico do prebivanja državljanom EU s statusom začasnega prebivalca, ki so na prestajanju zaporne kazni, kot je določeno v sporazumu o izstopu;

26. je zaskrbljen zaradi težav, s katerimi se soočajo državljani Združenega kraljestva, ko morajo pojasniti svoj status v nekaterih državah EU; poziva države članice, naj pokažejo prožnost pri obravnavi zapoznelih vlog; poziva države članice, ki so se odločile za izvajanje člena 18(4), ki ne zahteva postopka vložitve prošnje za potrditev pravic iz sporazuma o izstopu, naj obravnavajo pomisleke Združenega kraljestva o dokazovanju statusa in možnosti dostopa državljanov Združenega kraljestva, ki živijo v EU, do ugodnosti in storitev; pozdravlja pobude Komisije za zagotavljanje smernic državam članicam v zvezi s tem; poziva države članice s konstitutivnim sistemom, naj razmislijo o sprejetju deklarativnega sistema ali njegovih delov;

27. poudarja pomen lokalnih organizacij pri zavzemanju za spoštovanje pravic državljanov v Združenem kraljestvu in EU v skladu s sporazumom o izstopu; z obžalovanjem ugotavlja, da so morale nekatere organizacije, ki se zavzemajo za pravice državljanov Združenega kraljestva v Evropi, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev prenehati z delovanjem;

28. ponovno poudarja, da so pravice državljanov glavna prednostna naloga Parlamenta, in znova potrjuje svojo zavezo, da bo pozorno spremljal izvajanje sporazuma o izstopu, da bodo te pravice v celoti zaščitene;

29. opozarja, da se ima vsak državljan EU, ki prebiva v Združenem kraljestvu, pravico obrniti na Evropski parlament v skladu s členom 227 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU); opozarja, da se lahko na Parlament obrnejo tudi državljani Združenega kraljestva, ki prebivajo v EU;

30. poziva organe Združenega kraljestva, naj zagotovijo socialne in zaposlitvene pravice, ki so jih pridobili državljani EU, ter svobodo gibanja čezmejnih delavcev na podlagi nediskriminacije in vzajemnosti;

Protokol o Irski in Severni Irski

31. opozarja, da je bil protokol sprejet kot kompromis za zaščito vseh delov sporazuma iz Belfasta/Velikonočnega sporazuma in preprečitev vzpostavitve trde meje na irskem otoku ob hkratni zaščiti celovitosti enotnega trga EU; poleg tega opozarja, da je vlada Združenega kraljestva dejansko predlagala končno različico protokola, zaradi česar so bile opuščene prejšnje različice varovalnega mehanizma; ugotavlja, da je uporaba protokola doslej pokazala, da v več pomembnih vidikih uspešno služi svojemu namenu;

32. močno obžaluje, da Združeno kraljestvo v zadnjih treh letih ni ravnalo v skladu s svojimi zavezami iz protokola; obžaluje zlasti pomanjkanje podpore osebju EU, odgovornemu za spremljanje carinskih kontrol v Irskem morju, nezadosten dostop osebja EU do carinskih podatkov Združenega kraljestva in zaporedna enostranska obdobja odloga, ki so ogrozila mejne kontrole, kar je očitna kršitev protokola;

33. poudarja, da protokol postavlja Severno Irsko v edinstven položaj, saj omogoča dostop blaga, proizvedenega na Severnem Irskem, tako do enotnega trga EU kot do notranjega trga Združenega kraljestva; poudarja, da je treba na vstopnih točkah opraviti preverjanja in kontrole blaga, ki vstopa na Severno Irsko iz preostalega Združenega kraljestva ali katere koli tretje države;

34. poudarja, da je trajna negotovost glede trgovinske ureditve za Severno Irsko škodljiva in vpliva na poslovanje; ugotavlja, da so naložbeni tokovi v Severno Irsko v upadu ter so ogrožene prednosti dostopa do dvojnega trga, ki jih omogoča protokol; priznava, da bodo podjetja na Severnem Irskem pod večjim pritiskom, ker bodo morala upoštevati razlike med politikami Združenega kraljestva in EU;

35. poudarja, da vsaka kršitev protokola pomeni kršitev mednarodnih pravnih obveznosti in je nesprejemljiv izraz nespoštovanja načela pravne države;

36. izraža globoko zaskrbljenost zaradi predlaganega zakona o Protokolu o Severni Irski, ki bi ministrom Združenega kraljestva dal daljnosežna pooblastila, da enostransko prenehajo uporabljati določbe protokola, kar bi lahko ogrozilo Sporazum iz Belfasta/Velikonočni sporazum, prispevalo h gospodarski in politični negotovosti na Severnem Irskem ter negativno vplivalo na varstvo potrošnikov, podjetja in delavce;

37. poudarja, da dvostranskega sporazuma ni mogoče spremeniti enostransko in da bi to ogrozilo odnos med EU in Združenim kraljestvom; ponovno poziva organe Združenega kraljestva, naj v celoti spoštujejo vse dele sporazuma iz Belfasta/Velikonočnega sporazuma, kot je dogovorjeno v sporazumu o izstopu, in zagotovijo, da bodo pravice državljanov na Severnem Irskem ostale nespremenjene;

38. pozdravlja nedavno naznanilo načelnega dogovora med EU in Združenim kraljestvom o Protokolu – tako imenovani Windsorski okvir –, na podlagi katerega bo mogoče Sporazum iz Belfasta/Velikonočni sporazum prožno, a učinkovito izvajati in spoštovati, hkrati pa ohraniti celovitost enotnega trga EU; upa, da se bo lahko na Severnem Irskem čim prej ponovno vzpostavila delitev oblasti v skladu z zavezami iz Sporazuma iz Belfasta/Velikonočnega sporazuma in v korist prebivalcev Severne Irske; pričakuje, da se bo politični dogovor v celoti izvajal, s čimer se bo lahko začelo novo poglavje v partnerstvu med EU in Združenim kraljestvom, ki bo temeljilo na medsebojnem zaupanju in polnem sodelovanju; zato pozdravlja, da je vlada Združenega kraljestva v sklopu Windsorskega okvirja naznanila, da bo ustavila postopek v zvezi s predlogom zakona o Protokolu o Severni Irski in ga ne bo nadaljevala;

39. opozarja na enostransko izjavo vlade Združenega kraljestva glede protokola, ki se nanaša na izvajanje določbe o „demokratskem soglasju“ na Severnem Irskem v skladu s sporazumom iz Belfasta/Velikonočnim sporazumom; poudarja, da je treba v skladu s to enostransko izjavo „demokratsko soglasje“ k protokolu pravočasno zagotoviti z navadno večino v skupščini Severne Irske; opozarja, da je na zadnjih volitvah na Severnem Irskem velika večina volivcev glasovala za stranke, ki so izrazile podporo ohranitvi protokola;

40. poudarja, da je EU vedno bila in še vedno je pripravljena razpravljati z vlado Združenega kraljestva, da bi našli skupne rešitve, ki bi omogočile trajnostno in dolgoročno delovanje protokola; želi spomniti na daljnosežne predloge Komisije iz oktobra 2021, da bi našli pragmatične, razumne in prožne rešitve za obravnavo izzivov pri izvajanju protokola; pozdravlja, da sta obe strani oznanili, da imata politično voljo, da prek skupnega odbora EU in Združenega kraljestva konstruktivno sodelujeta v pristnih pogajanjih, da bi našli trajnostne rešitve za morebitna trenja; poziva vlado Združenega kraljestva, naj skupščino Severne Irske in druge izvoljene funkcionarje in deležnike na Severnem Irskem proaktivno vključuje v razprave o izvajanju protokola;

41. poudarja, da bo 75. člen zakona Združenega kraljestva o državljanstvu in mejah, ki od oseb, ki nimajo priseljenškega statusa v Združenem kraljestvu (tudi državljanov EU, razen irskih državljanov), zahteva, da imajo pred vstopom na Severno Irsko elektronsko odobritev potovanja, negativno vplival na državljane Evropske unije, ki prebivajo na Irskem; poleg tega poudarja, da sistem elektronskih odobritev potovanj ne bi bil popolnoma v skladu s členom 2 protokola, ki varuje pravice posameznikov in od Združenega kraljestva zahteva, da se pravice, zaščitni ukrepi ali enake možnosti ne zmanjšujejo, kar zajema zaščito pred diskriminacijo; poudarja, da je vsak predlog Združenega kraljestva, ki bi lahko od državljanov EU, ki prebivajo na Irskem, na koncu zahteval registracijo, da bi bili izvzeti iz sistema elektronskih odobritev potovanj, nesorazmeren, njegovo izvajanje pa bi pomenilo morebitno kršitev načela nediskriminacije, kot je določeno v PDEU;

42. izraža popolno podporo pravnim pobudam, ki jih je začela Komisija, da bi zagotovila celovito izvajanje sporazuma o izstopu; pozdravlja sprejetje mednarodnega sporazuma o predlogu Komisije za uredbo o mehanizmih za izvrševanje sporazuma o izstopu in sporazuma o trgovini in sodelovanju⁽¹⁵⁾, kar bi EU omogočilo hitro ukrepanje v primeru kršitve sporazuma o izstopu in/ali sporazuma o trgovini in sodelovanju; poziva Komisijo, naj Evropski parlament in Svet izčrpno in pravočasno obvešča o vseh pomembnih dogodkih, zaradi katerih bi lahko Komisija sprejela ukrepe ali se kako drugače odzvala. poudarja, da bi bilo mogoče zbirko orodij za izvrševanje iz sporazuma o trgovini in sodelovanju uporabiti tudi za okrepitev izvrševanja protokola;

Finančni dogovor

43. opozarja, da sporazum o izstopu določa enotno finančno poravnavo z Združenim kraljestvom, ki vključuje vse pravne obveznosti, ki izhajajo iz neporavnanih obveznosti, in zagotavlja zunajbilančne postavke, pogoje obveznosti in druge finančne stroške, ki nastanejo neposredno zaradi izstopa Združenega kraljestva iz EU; poudarja, da ta finančna poravnava ni enkratni pavšalni znesek, temveč ureditev za poravnavo neporavnanih obveznosti, prevzetih med članstvom Združenega kraljestva v EU;

44. pozdravlja plodno sodelovanje na tem področju in dejstvo, da sta EU in Združeno kraljestvo ponovno potrdila svojo zavezanost izpolnjevanju svojih finančnih obveznosti iz sporazuma o izstopu;

Upravljanje in vloga Evropskega parlamenta

45. pozdravlja, da strukture upravljanja, odgovorne za izvajanje sporazuma o izstopu, v celoti delujejo, zlasti specializirani odbor za pravice državljanov, ki se zelo redno sestaja; poziva Združeno kraljestvo, naj te strukture uporablja celovito, namesto da si prizadeva za enostransko ukrepanje;

46. ponovno potrjuje zavezo Parlamenta, da bo pozorno spremljal izvajanje sporazuma o izstopu, zlasti v zvezi s pravicami državljanov, in protokola; pozdravlja zelo plodno sodelovanje med Parlamentom in Komisijo na tem področju;

47. pozdravlja dejavno sodelovanje parlamentarne skupščine za partnerstvo med EU in Združenim kraljestvom; meni, da ta skupščina zagotavlja dober okvir za parlamentarno sodelovanje pri skupnih izzivih, vključno z izvajanjem sporazuma o izstopu in Protokola o Irski in Severni Irski; pozdravlja dejstvo, da so na drugi parlamentarni skupščini za partnerstvo med EU in Združenim kraljestvom novembra 2022 decentralizirana ozemlja dobila dejavno vlogo, in pričakuje, da se bo ta vloga v prihodnosti okrepila;

48. pozdravlja skupino za stike z Združenim kraljestvom, ki jo je Odbor regij ustanovil februarja 2020 in je forum za stalni dialog in politično partnerstvo med lokalnimi in regionalnimi oblastmi EU in Združenega kraljestva; se zavezuje, da bo vzpostavil podobno sodelovanje med kontaktno skupino Združenega kraljestva in delegacijo Evropskega parlamenta v Združenem kraljestvu, da bi zagotovil podatke s teritorialne ravni o izvajanju sporazuma;

49. želi spomniti, da sta Španija in Združeno kraljestvo 31. decembra 2020 dosegla dogovor o možnem okviru za sporazum v zvezi z Gibraltarjem; želi spomniti, da je Komisija 20. julija 2021 predložila priporočilo za sklep Sveta o pooblastilu za začetek pogajanj z Združenim kraljestvom o Gibraltarju in za pogajalske smernice v zvezi s tem; je seznanjen, da je Svet 5. oktobra 2021 sprejel sklep o pooblastilu za začetek pogajanj o sporazumu med EU in Združenim kraljestvom v zvezi z Gibraltarjem in pogajalske smernice; ugotavlja, da je bilo oktobra 2022 zaključenih devet krogov pogajanj;

o

o o

50. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

⁽¹⁵⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil za uveljavljanje pravic Unije pri izvajanju in izvrševanju Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irski iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo ter Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irski na drugi strani (COM(2022)0089).